

ב"ל (ירושלים) 10650/09 - נטליה ביאלוצקי ואח' נ' בטוח לאומי-סניף ירושלים

ב"ל (ירושלים) 10650/09 - נטליה ביאלוצקי ואח' נ' בטוח לאומי-סניף ירושליםמחוזי עבודה ירושלים
ב"ל (ירושלים) 10650/09
ב"ל (ירושלים) 10425/10
1. נטליה ביאלוצקי
2. ולדימיר קגנוביץ

נגד

בטוח לאומי-סניף ירושלים
ע"י ב"כ - עו"ד יפה רוטשילד
בית דין אזורי לעבודה בירושלים
[14.02.2013]

כב' השופטת שרה שדיאור
נציג ציבור (עובדים) גב' זאב אפיק
נציג ציבור (מעבידים) מר פנחס הומינר
פסק דין

בפני בית הדין תביעת התובע מר קגנוביץ ולדימיר ובת זוגו בתקופות שונות הגב' נטליה ביאלוצקי בשני תיקים שונים (בל 10650/09, בל 10425/10). (להלן: התובע והתובעת בהתאמה).
בכתב התביעה מלין התובע על ניכויים חודשיים שנוכו בחודש מאי '09 ונמשכו לאורך זמן. לטענתו, לא ניתנה הסכמתו לניכויים והניכויים בוצעו בחלק יחסי גדול מהמותר על פי חוק. יש לציין כי גם כתב התביעה (בכתב יד), וגם נספחיו, וכן כתבי הטענות השונים בהליך הוגשו בכתב יד ובאופן לא ברור ולא מפורט בחדות.
בקליפת אגוז מדובר בניכויים שבוצעו על ידי הנתבע לתובע אשר לטענתו בוצעו ביתר לו ולזוגתו.
הנתבע טען כי הניכויים בוצעו כדין גם בשיעורם וגם ביחסיות הניכויים מתחומים שונים של גמלאות. הנתבע תמך גרסתו בתעודות עובד ציבור מפורטות להם צורפו תדפיסים של מערכת כספית ממוחשבת וזאת כבר בשלב כתב ההגנה. העובדות
1. התובע הגיש תביעה להבטחת הכנסה ביום 25.4.99, בה דיווח כי הוא גרוש עם ילד. בהתאם קיבל גמלת יחיד פלוס ילד.
2. בפועל, התובעים ה"ה ביאלוצקי וקגנוביץ נישאו ביום 26.4.97 והינם גרושים מראשית שנת 2009.

3. לנתבע נודע, בבדיקה במשרד הפנים, בדבר מועד הנישואין. הנתבע צרף את תעודת הזהות של תושב ארעי 5 של התובעת וכן טופס רישום לקופ"ח דרכון התובעת ומסמכים נוספים המבססים את טענותיו (צורפו לפרו' 7.6.10 בתיק התובעת).
4. הנתבע דחה את תביעתו של התובע לתקופה ממאי '99 עד נוב' '99 ונוצר חוב בגין תקופה זו שעמד על 13,804 ₪.
5. גמלת הבטחת הכנסה שולמה לתובעים בהרכב של זוג פלוס ילד על פי תקנה 6(ד) לתקנות הבטחת הכנסה (כללי הזכאות והוראות ביצוע), תשמ"ב-1982 (להלן: התקנות).
6. התברר שהגב' ביאלוצקי השתכרה מעבודה בעבור התקופה שבין נוב' '99 עד פברואר 2000 הכנסה הגבוהה מההכנסות המותרות ונוצר לתובעים חוב בסך 5,873 ₪.
7. המוסד ניכה סכומים שונים במהלך התקופה עקב תשלום ביתר.
8. הנתבע פעל על פי המלצת בית הדין והפנה את עניינם לוועדה לביטול חובות הן בשאלת הקטנת החוב והן בשאלת יחוס החוב רטרואקטיבית למר קגנוביץ ולא לתובעת.
9. הוועדה לביטול חובות התכנסה ביום 19.12.10 ועל פי המלצת בית הדין ותוך התחשבות במצבה הכלכלי והרפואי של התובעת בוטל החוב אולם הוועדה לא אישרה החזר סכומים שקוזזו בשנת 2002 ובשנת 2008. גובה החוב שבוטל עמד על 10,968 ₪ והיתרה הועברה לגבייה מהתובע. הודעה בעניין הוגשה לבית הדין על ידי הנתבע בצירוף החלטת הוועדה לביטול חובות. יש לציין כי הנתבע העביר לוועדה אף שהתובע והתובעת לא פנו מיוזמתם. (ראה הודעת הנתבע מ-18.8.10 בתיק התובעת).
- המחלוקת
- האם החוב שיצר המוסד לתובע ולתובעת כדין.
- האם כדין קוזזו חובות אלה.
- האם זכאי התובע להחזר בגין קיזוזים שבוצעו ובאיזה שיעור בהתחשב בעובדה שהוועדה לביטול חובות מחקה את יתרת החוב בסך 10,968 ₪.
- הכרעת הדין
- הפן הנורמטיבי
1. סעיף 312 לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב] תשנ"ה-1995 (להלן: החוק), קובע כי "כנגד גמלאות כסף או תשלום אחר לפי החוק המגיעים לפי חוק זה, או לפי כל דין אחר, המגיעים מהמוסד לזכאי או לכל אדם אחר, מכוח הזכאי, סכומים אלה בלבד: ... (ג) סכומים ששילם המוסד לזכאי בטעות או שלא כדין...". עוד נקבע כי "המוסד אינו זכאי לקזז כנגד הקצבה אם הזכאי לה אינו מבוטח, דמי ביטוח בסכום העולה על מחציתה זולת אם היא קצבת ילדים..."
2. עוד נקבע בסעיף 315 לחוק כי "אם שילם המוסד בטעות או שלא כדין גמלת כסף או תשלום אחר לפי חוק זה או לפי כל דין אחר, רשאי המוסד לנכות את הסכומים ששילם מכל תשלום שיגיע ממנו, בין בבת אחת ובין בשיעורים, כפי שיראה למוסד להתחשב במצבו של מקבל התשלום ובנסיבות העניין. עוד נקבע בחוק כי המוסד רשאי לתבוע כל סכום ששילם בטעות או שלא כדין אם מקבל התשלום נהג בקבלת התשלום שלא בתום לב".
3. נבדוק אפוא האם עמד המוסד בהוראות חוק אלה נוכח מה שהוכח בפנינו.

4. התובע הגיש תביעה להבטחת הכנסה ב 25.4.99 בציינו כי הינו יחיד פלוס ילד חרף העובדה שב '97 כבר נישא. לדבריו: "ש. כשעלית לארץ היית גרוש. ת. כן. מתי התחתנת עם נטלי, ת. הייתה לי חופשה ואז נסעתי וחדשתי את נישואיי. יש לנו שני ילדים. ש. יש לי תעודה והתאריך המופיע בה זה '97. ת. נכון. האם זה רלבנטי?"
5. הנתבע הגיש תעודת נישואים מתורגמת מרוסית ממנה עולה בוודאות העובדה כי הגב' ביאלוצקי נטליה נישאה לקגנוביץ ולדימיר בתאריך 26.4.97.
6. מתדפיס משרד הפנים נ/2 עולה כי הגב' ביאלוצקי נכנסה לארץ ביום 16.9.98.
7. משכך, כדין נכתב מסמך המוסד ביום 31.1.2000, (נ/3), לפיה התובע לא עמד בחובה שלו למסור למוסד לביטוח לאומי כל מסמך או מידע ביחס למעמדו, כאמור בסעיף 19 לחוק הבטחת הכנסה ולפיה הופסקה זכאותו ממאי '99 מאחר ובת זוגו הגיעה לארץ והוא לא דיווח על כך ולא נבדקו תנאי הזכאות למשפחה. (נ/39).
8. כך גם עולה כי תביעתו מיום 12.12.99 בה כתב "אינו עובד נישא לגרושתו. טוען שנישא ב 1.12.99, למרות הרישוי ממשרד הפנים, האישה בארץ מ 6/99 עובדת. הילד איתם". (נ/4).
9. למעלה מהצורך יש לומר כי נוכח התנהלותו נשלחה חקירה יום 17.6.99 לוודא אם אכן האב מתגורר עם הבן או שמא מתגורר הילד במקום אחר, ומה מקור הכנסותיו.
10. בתאריך 28.6.99 נחקר התובע ונחקרה גם הגב' סמיונוב אולגה, בתו, מדו"ח סיכום החקירה נ/7 ומהחקירות עצמן עולה כי "התחלתי לגבות את עדותו וכאשר ראיתי כי הוא משקר ומנסה להסיח את דעת השותפים שלו על מנת שישקרו ויאמרו שהבן אכן מתגורר עמו התפוצץ מהלך החקירה ועזבתי את המקום כאשר התובע מסרב לחתום על עדותו שכל עיקרה שקרים. נסעתי ישירות מן החקירה של התובע לקואופ מעלה אדומים על מנת שלא יוכלו לתאים עמדות התובע והבת שלו וחקרתי את הבת בקואופ....למחרת היום הופיע התובע למשרד שלי יחד עם בנו והתחיל לצעוק ולבקש לח תום על עדותו. הסכמתי לעשות כן ולכן קראתי לו את עדותו בנוכחות ובתרגום הבן אלכסנדר ובסופו של דבר זה רווח טוב היה. בשאלותי הישירות לבן אלכסנדר מודה כי מתגורר במעלה אדומים".
11. בחקירת הבת אשר חתמה על ההודעה לאחר שהוקראה לה, נאמר "ש. מה עושה אחיך אלכסנדר, ת. הוא לומד בבית ספר פה במעלה אדומים". ובהמשך "ש. מה עם אחיך. ת. הוא בא מבית הספר אלי ואם הוא רוצה הוא נוסע לאבא ואם לא - הוא ישן אצלי. אני אגיד לך את האמת, הוא התחיל ללמוד בחודש 3/99 בחטיבה, ומאז הוא גר אצלי במעלה אדומים והוא נוסע לבקר את אבא שלי. ש. כל הבגדים שלו אצלך בבית. ת. כן. אני עושה לו את הכביסה הוא אוכל אצלי ואחר כך עכשיו הם מחפשים דירה כי הוא יתחיל ללמוד באורט בירושלים וזה יהיה לו יותר נוח. ש. כל הבגדים שלו, כל הספרים שלו, הכל אצלך. ת. כן. אבל אמרתי זה רק מחודש 3/99...". ובהמשך "ש. אז אבא שלך גר לבד עם שני שותפים. ת. עכשיו כן....".
12. תשובותיה אלה אינן עולות בקנה אחד עם חקירתו שלו עליה סרב לחתום "ש. איפה הבן שלך לומד. ת. עכשיו חופש, הוא למד בקטמונים. ש. מי גר אתך פה בחדר. ת. אני אמרתי לך אני והבן של גרים פה. ש. הוא לא גר אתך כל הזמן. ת. נכון. שבת הוא הולך לאחותו וגם כן לפעמים אמצע השבוע. אבל רוב הזמן הוא ישן פה אתי. ש. אני ראיתי את החדר שלך, לא רואים שעוד אדם גר שם. ת. אני אומר לך שכן....".
13. ברי אפוא כי מעבר לחובת הדיווח החלה מכוח סעיף 19 לחוק הבטחת הכנסה, התנהלותו של התובע יש בה לעורר יותר מחשד להסתרת מידע. ואכן בנ/8 מכתב התובע מיום 4.7.99 המתייחס לחקירה זו הוא מודה כי הבן עבר למעלה אדומים לבתו אולגה וגר אצלה. בתקופות לגביהם בחקירתו התייחס כמי שגר אלו.

14. במכתב הוא כותב "חוקרה באה בלי הודעה מוקדם, במפתיע וחבל שבזה זמן בני היה לחג להמתנס, כשחוקרה בקשה להראות את החפצים האישי בני איפה הוא ישן, אז הראיתי לה את המכשב, מיטה מתקפלת ובגדים ונעלים שלו. לא האמינה היא באבזר שלא בן בגדים ונעלים כי בני בשביל גילו של 14 יותר מדי גבוה". (הכתיב במקור).
15. מנגד, החוקרת עצמה כותבת בחקירתו "ש. איפה הבגדים של הבן שלך. ת. פה בארון. ש. תראה לי בגדים ספרים מחשבון נעלים, מה קורה פה אין כלום ששייך לבן שלך. ת. אני אומר לך שהוא גר פה". מהחקירה עולה כי התובע לא הציג בפניה בניגוד למכתבו, אביזרים השייכים לבן.
16. זאת ועוד, בתאריך 12.12.99 נתבקש התובע להמציא מסמכים וביניהם תעודת נישואין (נ/9), דהיינו ניתנה הזדמנות לתובע להצביע על מצבו וליתן לנתבע נתונים עדכניים ונכונים. זאת לא עשה. גם עדותו בפנינו (פרו' עמ' 10 שו' 22-28) לא מתיישבת עם הדברים.
17. כאמור לעיל באפריל 99 ציין כי הינו יחיד פלוס ילד, וזאת בניגוד לנישואיו באפריל 97' עליהם היה צריך לדווח וכמובן על מגורי הבן עם הבת אולגה ולא אתו כעולה מנ/7 חקירת בתו לפיה גר אצלה כבר ממרץ 99'.
18. עוד העיד, "ש. באפריל 99 נטלי כבר הייתה בארץ. היא נכנסה ב 98' בכל זאת כתוב כאן שאתה גרוש. וגם כתוב שאמרת שהגרושה נמצאת בחו"ל וחתמת על זה. זו חתימתך. ת. זו חתימתי, בטח, בטח..." (עמ' 10 שו' 8-10, עמ' 9 שו' 11-16). בהמשך מעיד "ש. אתה דיווחת לביטוח לאומי על נישואיך רק בדצמ' 99' מראה לך תביעה להבטחת הכנסה, פעם ראשונה שאתה מודיע שנישאת, זו חתימתך? ת. כן...". (ראה שם עמ' 12 שו' 29-30 עמ' 13 שו' 1).
19. דהיינו- דיווחיו למוסד, לא היו דיווחי אמת לשון המעטה.
20. מנגד, עומדת בפנינו תעודת עובד ציבור שהוגשה על ידי עובדת המוסד הגב' יפה אוהב ציון.
21. המוסד זקף לתובע חוב לחודשים ממאי 99' עד נוב' 99' בגין אי דיווח לגבי נישואי התובע עם זוגתו. נוכח דיווחיו קיבל התובע גמלת הבטחת הכנסה כיחיד פלוס ילד. לא למותר לציין שהראינו לעיל כי ממרץ 99' היה אצל אחותו במעלה אדומים. אשר על כן, ככל שהיה על הנתבע לשלם לו גמלת זוג עם ילד, הרי שהתובע קיבל כיחיד עם ילד סכום הגבוה מהגמלה לה היה זכאי לכאורה. החוב לתקופה השנייה אשר נזקף לתובע הוא בין נוב' 99' ועד פברואר 2000, שאז נוצר החוב בגין הכנסות מעבודה של הגב' ביאלוצקי זוגתו.
22. וכך מעידה הגב' אוהב ציון "ת. החוב מורכב משני מרכיבים... החוב הגדול נוצר בגלל זה שהוא לא הודיע שהוא נשוי. הוא הגיש שתי תביעות ב -97' וב-99' והייתה לו אפשרות לומר שהוא נשוי והוא הצהיר שהוא גרוש, בתביעה השנייה - הוא הגיש אותה בשלב זה, ב 97' הוא היה נשוי, אשתו כן הייתה בחו"ל, היא עלתה ב 98' הוא יכול היה להצהיר שהוא נשוי. יש זכאות לאדם שהוא נשוי ובן הזוג בחו"ל. הוא בחר להצהיר שהוא לא נשוי והתביעה נדחתה...". ובהמשך: "...ת. החשד התעורר כי במשרד הפנים הכתובות שלהם היו שונות. מלכתחילה אישרנו לו את הגמלה כיחיד, לאחר החקירה אישרנו לו תוספת עבור הבן למרות שהוא לא חתם על החקירה. כי יש לנו נתונים שהילד לא הוצא מאחזקתו המשפטית. הוא היה אמנם אצל אחותו ולא גר אתו, אך אישרנו את הקצבה התוספת. כן. אישרנו לו תוספת והוא קבל גמלה כהורה יחיד, שזה גבוה, הוא בפועל היה נשוי עם אישה עובדת. היא עבדה באותה תקופה" (עמ' 15 שו' 10-29, עמ' 16 שו' 23-28). רק בדצמ' 99' (נ/4) הודיע שהוא נשוי.
23. רואים אנו כי הנתבע פעל לפנים משורת הדין אף שהילד לא התגורר עמו.

24. וכך בסעיף 5 לתע"צ מטעמה, לפרט כי נשללה זכאותו לגמלה מ 1.5.99 עד 1.12.99 והחוב שנוצר הוא בסך 13,804 ₪. כתוצאה מאי דיווח על הכנסות האישה בתביעה מ 12/99 נוצר חוב על פברואר 2000 בסך 5,873 ₪. למען הסר ספק, סך הגמלאות שקבלו בעבור התקופה שלאחר הדיווח על נישואיהם (11/99 עד 02/2000), עמד על 7,222 ₪ אף שנוכח הכנסותיה קמה להם זכות ל 1,340 ש"ח בלבד מכאן נוצר החוב בסך 5,882 ש"ח.
25. נוכח כל האמור לעיל עלה בבירור כי לנתבע היו ראיות טובות בגין נוצר לתובע חוב עקב תשלום ביתר ושלא כדין ועל כן במענה למחלוקת האם כדין זקף המוסד חוב לתובע התשובה היא חיובית. החוב נזקף כדין ובצדק רב.
26. משבטלה יתרת החוב על ידי הוועדה לביטול חובות נבדוק האם כדין קוזז החוב ונענה לשאלה האם זכאי התובע להחזר בגין הקיזוז ובאיזה שיעור.
27. החוב הצבור עמד על 19,677 ₪. חלקו של החוב בסך 8,916 ₪ נוכה מקצבת הילדים, מהחזרי גבייה של התובע, מגמלת אבטלה של התובעת, ומסכומי הפשר של התובעת. יתרת החוב בסך 10,761 ₪ הועברה לקיזוז מקצבת הזקנה של התובע. כפי שצוין בסעיף 10 לתע"צ ממועד הגירושין ואילך לא קוזזו מגמלאותיה של התובעת על חשבון החוב.
28. תע"צ שהוגשה ביום 31.1.12 ונספח ריכוז התשלומים מצביעים על הניכויים כלהלן: הקיזוז מאבטלה קצבת ילדים פש"ר, גבייה מלא שכירים וקצבת זקנה, נמוך מחמישים אחוז שנקבעו בסעיף 312(ג) שציטטנו לעיל. דהיינו המוסד קיזז בשיעור שלא עלה על מחצית הגמלה וכך עמד בתנאי החוק. באשר לדמי האבטלה של התובעת בעבור מאי 2002, שולם לה סך של 2,672 ₪ מתוכם קוזז סכום של 139 ש"ח ומגמלת הפש"ר בשיעור 17,967 ₪ נוכה סך של 6,943 ₪. הנה כי כן, בשני המקרים קוזזו האחוזים בהתאמה עשרה אחוז ופחות מארבעים אחוז דהיינו המוסד לא חרג מסעיף 312 (ג) לחוק.
29. בדיקה אריתמטית של הסכומים מעלה כי אם בוטלה יתרת החוב בסך 10,968 ₪ ועל פי הודעת הנתבע מיום 18.1.11, נוכה מהגב' ביאלוצקי 9,798 ₪ הרי שנומינלית נוכה ובוטלו יחדיו 20,766 ש"ח באותו סדר גודל עליו עמד החוב המקורי. לגב' ביאלוצקי הוחזר סכום שהועבר לניכוי מקצבת הזקנה של מר קגנוביץ.
- סוף דבר,
30. אף שכתבי הטענות המרובים שהוגשו על ידי התובע היו לעיתים בלתי מובנים ובלתי קריאים מצא בית הדין כי יש לקיים דיון להוכחות וליתן לתובע ולתובעת את יומם באולם בית הדין ולהתרשם באופן אישי ובלתי אמצעי מעדותם על מנת שפרט לכתבי הטענות יהיו בפניו התובעים עצמם וגרסתם.
31. במהלך חקירתם הנגדית ולא למותר לציין כי מתורגמני בית הדין לרוסית נכחו בכל אחד מדיוני ההליך, עלה כי התובע לא מילא חובותיו כלפי המוסד והתובעת לא מחתה בידו.
32. חרף זאת, נהג הנתבע לפנים משורת הדין גם באישור התוספת לילד בתקופה בה לא שהה במחיצתו וגם בהתחשבות בהיות התובעת נפגעת איבה כפי שנכתב בצורה מפורשת ובהתחשבות רבה בפירוט הוועדה לביטול חובות מיום 28.11.10 שצורפה להמצאת המסמכים על ידי המוסד ביום 24.1.11 ואשר אכן בוטלה יותר ממחצית החוב בהתחשב במצב הכלכלי והרפואי של האישה ובהמלצת בית הדין והעבירה את יתרת החוב לתובע (פרו' תיק תובעת 4.5.11 עמ' 4 שו' 10).
33. בתע"צ שהגישה הגב' אוהב ציון בתיק 10650/09 מיום 7.3.10 פורטה כל השתלשלות העניינים ממנה עולה כי מאחר ומדובר בגמלת ה"ה שהיא גמלה זוגית ניכר משני בני הזוג ומהגמלאות שלהם אוטומטית אולם ממועד הגירושין לא קוזזו מגמלאות האישה כלל. עוד עולה מתגובת הנתבע מיום 3.11.11 כי למרות החלטת הוועדה לביטול חובות על ביטול יתרת החוב נוכה בטעות מקצבאות הזקנה של התובע סך של 4,735 ₪ גם סכום זה הוחזר לו לאלתר ועל כן גם בעניין זה לא נותר המוסד חייב לתובע דבר. תע"צ ועדות גב' אוהב ציון לא נסתרו אף שנחקרה ארוכות על ידי התובע (ראה פרו' עמ' 21-14).
34. לאור כל האמור לעיל מצאנו כי דין שתי התביעות 10650/09 ביאלוצקי נ' המוסד ו- 10425/10 קגנוביץ נ' המוסד להידחות מכל וכל. החוב קוזז כדין ולא קמה לתובע כל זכות להחזר הקיזוז.
35. אף שהדרך בה ניהל התובע את שתי התביעות היה בה כדי להצדיק חיובו לכל הפחות, אם לא גם חיוב התובעת בהתאמה, בהוצאות, אולם נוכח גילם, מצבם, והיותם בלתי מיוצגים, כל צד יישא בהוצאותיו.
36. יחד עם זאת, ככל שתוגשנה בקשות נוספות הנוגעות להליך זה מטעם התובע ישקול בית הדין חיובו בהוצאות, לפי העניין.
- ניתן היום, ד' אדר תשע"ג, (14 פברואר 2013), בהעדר הצדדים ויישלח אליהם.